

1. Patterson SM, Hughes C, Kerse N, Cardwell CR, Bradley MC, Cochrane database SystRev.2012 // Interventions to improve the appropriate use of polypharmacy for older people. Accesat la 10.10.2012.
2. <http://anesteziya.net/2716/page918.htm> Анестезиология // Теория наркоза Accesat 24.11.2012.

ASPECTELE ETICE ALE FARMACISTULUI ÎN ASISTENȚA CU MEDICAMENTE A POPULAȚIEI

Mihail Brumărel, Stela Adauji, Elena Talmaci

Catedra Farmacie Socială "Vasile Procopișin", USMF "Nicolae Testemițanu"

Summary

The ethical aspects of pharmacist's action in assisting the population with medicines

The study demonstrated that the pharmacist's role in the modern society has developed considerably, his functions moved significantly forward, and he is recognized as a genuine specialist in the field of medicines. The use of the ethical rules in pharmacy practice is a reliable way to satisfy and to obtain the patient's confidence. Thus, it has been found the need to implement a distinct Code of Ethics for Pharmacists that would reflect the ethical and moral foundation of a pharmacist which is able to satisfy the patient's expectations.

Rezumat

Studiul a demonstrat că rolul farmacistului în societatea de astăzi s-a dezvoltat considerabil, funcțiile sale au progresat semnificativ, acesta fiind recunoscut ca un adevărat specialist în domeniul medicamentului. Aplicarea în practica farmaceutică a normelor deontologice reprezintă un mod sigur de a satisface pacientul și de a-i obține încrederea. S-a constatat necesitatea implementării unui Cod deontologic al farmacistului distinct, care să reflecte baza etico-morală a farmacistului capabil de a satisface așteptările pacientului.

Actualitatea

Actualmente permanent sporește ritmul progresului tehnico-științific, care scoate în evidență problema eticii și deontologiei medicale, inclusiv a celei farmaceutice, ca o știință care vine să ne arate ce este datoria profesională, chipul etic, moral și intelectual al persoanei, care s-a consacrat unei profesii nobile – îngrijirea de sănătatea omului, formarea relațiilor corecte între farmaciști, bolnavi, medici [3]. În condițiile dezvoltării continue a personalității umane, a societății, se impune studierea și aprofundarea problemelor teoretice și practice ale eticii profesiei medicale [1].

În activitatea zilnică a farmacistului, competența profesională este indispensabilă; ce ar însemna, de exemplu, în prepararea medicamentelor să neglijăm proprietățile fizico-chimice și biologice ale unor substanțe? am elibera medicamente ineficiente, iritante și chiar toxice. De asemenea, problemele biofarmaceutice și farmacodinamice trebuie stăpânite de farmacist, ele trebuind să constituie serioase baze de discuții și consultații reciproce între farmacist și medic. Dar numai competența profesională nu este suficientă. Atitudinea etică în raporturile cu pacienții și cu colegii, respectul profund al deontologiei medicale și farmaceutice contribuie la fortificarea imaginii de prestigiu a farmacistului [2].

Relația farmacist-pacient, farmacist-farmacist, farmacist-medic precum și relația farmacist-societate este eficientă numai în cazul când este bazată pe respect și încredere reciprocă. Farmacistul poate obține respectul și încrederea pacientului doar prin respectarea anumitor reguli morale. Prestigiul se cucerește prin muncă cinstită și devotament față de omul bolnav și se păstrează prin setea nestinsă de cunoștințe și respectul distinct față de pacient și față de tradițiile lăsate de personalități de înalt prestigiu, cu știință și conștiință superioară. După cum

afirma profesorul O. Fodor, “trăsăturile morale care trebuie să caracterizeze profesiunea medicală (și cea farmaceutică), ca și pe fiecare medic și farmacist în parte, se vor impune însă numai prin fapte, prin activitatea de fiecare zi, prin conduita adoptată în orice împrejurare, în practica curentă, ca și față de problemele majore, principale ale unei instituții sau ale profesiei” [2]. Rezultatul muncii farmacistului depinde în mare măsură de natura contactului farmacist – pacient, de competența cu care ele se desfășoară. Dacă profesiunea de farmacist se bazează pe anumite aptitudini personale, o pregătire profesională deosebită, dobândită în anii de studii și urmată de o perfecționare continuă, considerăm că acea căldură umană care trebuie să completeze activitatea noastră își are începutul în înțelegerea superioară a rolului nostru social, permanenta preocupare pentru autoeducare ca om și ca profesionist.

Afluxul considerabil de medicamente de sinteză, utilizate în terapeutila modernă, interacțiunile medicamentoase și problema efectelor lor secundare, impun o colaborare constantă între farmacist și medic. În acest context al activității profesionale a farmacistului, izvorăsc puternice implicații deontologice și din relația medic-farmacist. În condițiile societății de azi, cele două profesii înrudite, se întâlnesc în preocuparea comună de a-și satisface interesele materiale, neprincipale, a căror victimă este obiectul activității lor – pacientul. Relația farmacist – medic este necesară pentru a răspunde în mod eficient cerinței de asigurare cu medicamente inofensive, suficiente și la timp [2]. Doar o legătură permanentă și complexă cu medicul va permite cunoașterea operativă a întregului arsenal terapeutic existent, prescrierea acelor medicamente care există în realitate pentru evitarea descurajării bolnavului, combaterea tendinței de prescriere a unor medicamente străine, care nu se găsesc în țară, și care, eventual pot fi cauza unor escrocherii.

O problemă deosebit de importantă și care are profunde implicații deontologice o prezintă abuzul de medicamente. Se știe că astăzi numărul de medicamente cerute se află în cantități ce pot fi urmărite cu greu, în condițiile în care se folosesc 20 – 30 de denumiri în ambalaje diferite pentru aceeași substanță medicamentoasă sau amestec. Creșterea enormă, progresivă, a numărului de medicamente, cunoașterea acțiunii lor, a reacțiilor care le pot produce, consecințele la care pot da naștere, impun farmacistului o deosebită atenție în utilizarea lor, pentru a nu risca viața pacientului [2]. Eliberarea abuzivă de medicamente, fără a cunoaște starea bolnavului, face ca farmacistul să fie un simplu furnizor. De aici rezultă poziția etică pe care fiecare farmacist trebuie să o aibă și tot de aici rezultă și colaborarea celor doi profesioniști, medic și farmacist, în scopul ridicării eficienței economice a unităților sanitare în cadrul cărora activează.

Scopul

Scopul lucrării constă în evaluarea situației eticii farmaceutice în Republica Moldova în condițiile lipsei unui Cod distinct de etică al farmacistului, argumentarea și elaborarea direcțiilor de optimizare a eticii farmacistului și crearea unor directive pentru implementarea unui Cod de etică al Farmacistului în Republica Moldova pentru îmbunătățirea relației farmacist-pacient, farmacist-medic, farmacist-farmacist.

Pentru realizarea scopului propus au fost fixate următoarele obiective:

- evaluarea eticii farmaceutice la nivel internațional și influenței eticii farmaceutice asupra imaginii farmacistului în societate și în sistemul de sănătate în țările ce dispun de un Cod de etică distinct al farmacistului;
- analiza situației eticii farmaceutice în Republica Moldova;
- analiza factorilor ce influențează etica farmaceutică în practica zilnică a farmacistului din Republica Moldova;
- elaborarea recomandărilor privind ridicarea nivelului eticii farmaceutice în Republica Moldova.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute

În procesul realizării studiului sociologic privind etica farmacistului în Republica Moldova, pentru prima dată: a fost analizată situația eticii farmaceutice și atitudinea farmacistului și a studentului ca viitor farmacist față de existența și implementarea unui cod de etică al farmacistului în Republica Moldova, a fost apreciată imaginea farmacistului în societate și eficiența relației farmacist-pacient prin analiza opiniei populației privind activitatea etică a

farmacistului în Republica Moldova. Rezultatele obținute au fost utilizate pentru argumentarea necesității implementării unui Cod de etică al farmacistului în Republica Moldova și studierii acestuia de rând cu legislația farmaceutică.

Semnificația teoretică a studiului constă în aprecierea calității activității etice a farmacistului în Republica Moldova și ridicarea nivelului eticii farmaceutice în Republica Moldova. Din punct de vedere aplicativ, în rezultatul cercetărilor realizate, a fost argumentată necesitatea existenței unui Cod de etică al farmacistului în Republica Moldova și cunoașterii acestuia de către farmaciști. La fel a fost pusă baza teoretică a unui Cod deontologic al farmacistului.

Materiale și metode

Pentru atingerea scopului și obiectivelor propuse s-a realizat un studiu de cercetare selectivă de tip transversal în câteva etape.

La prima etapă s-a stabilit conceptul și s-au determinat grupele de persoane care necesită să fie chestionate. S-a elaborat planul de lucru al cercetării și s-au stabilit termenii de lucru pentru fiecare etapă. La această etapă a fost precizat volumul de lucru și în dependență de obiectivele propuse, s-a hotărât efectuarea sondajului de opinie a farmaciștilor, studenților de la Facultatea de Farmacie și a populației Republicii Moldova. La etapa dată a fost realizat reviu literaturii în procesul căruia s-a utilizat analiza istorică ca metodă de studiu, pentru a înțelege apariția și dezvoltarea de-a lungul timpului a eticii și deontologiei farmaceutice. La fel au fost folosite date din Codul Deontologic al Farmacistului din România, din Marea Britanie, din Statele Unite ale Americii și din Republica Moldova. Astfel, au fost analizate principiile stipulate în aceste Coduri și a fost analizată interdependența dintre aceste principii, Jurământul farmacistului și conținutul Regulilor GPP.

La etapa a doua au fost acumulate datele necesare cu ajutorul chestionarelor structurate și informației obținute prin studierea codurilor de etică ale farmaciștilor din diverse țări stipulate anterior. Au fost formulate 3 chestionare, câte un chestionar pentru fiecare categorie în parte. Primul chestionar, destinat farmaciștilor, cuprindea 12 întrebări și a servit pentru studierea și aprecierea situației eticii farmacistului în Republica Moldova. Al doilea chestionar, destinat populației care beneficiază de serviciile farmaceutice, includea 11 întrebări și a servit pentru aprecierea imaginii farmacistului și a importanței profesiei de farmacist în societate. Al treilea chestionar, destinat studenților, viitori farmaciști, cuprindea 12 întrebări și a servit la determinarea interesului studentului față de etica farmacistului, atitudinea acestora față de existența unui Cod Deontologic al Farmacistului în Republica Moldova și studierea acestuia în programul universitar.

La etapa a treia au fost verificate și prelucrate datele obținute în urma sondajului de opinii. Pentru a valorifica mai ușor datele au fost construite tabele, scheme și diagrame.

La etapa a patra, pe baza tabelor și diagramelor realizate anterior, s-au formulat concluzii referitor la situația eticii farmacistului în Republica Moldova și s-au elaborat recomandări pentru optimizarea eticii farmacistului în Republica Moldova.

În procesul de cercetare a fost efectuat un sondaj de opinie între farmaciști, studenți ai Facultății farmacie și populație-pacienți ai farmaciilor.

Sondajul de opinie al farmaciștilor include 100 farmaciști ce activează în farmaciile comunitare și de tip închis. Au refuzat categoric să participe la sondajul de opinie 16 farmaciști. Ca variabile explicative s-au luat tipul farmaciei, studiile, stagiul de muncă și categoria de calificare.

Farmaciștii chestionați au răspuns la 12 întrebări privind procesul de comunicare farmacist-pacient, farmacist-medic, farmacist-farmaciant; privind atitudinea farmacistului față de profesiunea exercitată și rolul său în societate și față de principiile unui Cod Deontologic.

În rezultatul sondajului de opinie al farmaciștilor, au fost obținute următoarele rezultate:

- 95% din farmaciștii chestionați consideră că exercită o cauză nobilă;
- 93% găsesc necesar faptul de a se conduce în activitatea profesională zilnică de valorile general-umane;
- Circa 96% știu ce este un Cod de Etică al Farmacistului, și 92% intuiesc ce ar cuprinde un

astfel de cod;

- 87% au bifat că în urma serviciilor prestate urmăresc bunăstarea pacientului, deși 35% din aceștia au afirmat că sunt impuși să urmărească și scopul financiar.

Au fost chestionate 150 de persoane, care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova, preponderent în regiunea centrală. Ca variabile explicative au fost luate vârsta, genul și studiile.

Persoanele chestionate au răspuns la 11 întrebări privind caracterul relației farmacist-pacient, atitudinea populației față de profesiunea de farmacist, și întrebări ce țin de imaginea etică a farmacistului în viziunea pacientului.

În rezultatul sondajului de opinii al populației, au fost obținute următoarele rezultate:

- 75% din respondenți consideră profesiunea de farmacist una nobilă, 87% recunosc că farmacistul este un specialist în domeniul medicamentului și 95% din respondenți găsesc profesiunea de farmacist într-o strânsă interdependență cu morala;
- 81% primesc o consultație când merg în farmacie, iar ca barieră pentru care nu beneficiază uneori de o consultație, doar 26% afirmă că este din propria lipsă de timp, în timp ce ceilalți motivează aceasta prin lipsa de timp sau necompetența profesională a farmacistului;
- 77% din categoria de vârstă 18-30 ani așteaptă o consultație, o recomandare cu privire la remediul eficient în problema lor atunci când merg în farmacie, în timp ce 78% din categoria peste 45 ani speră la un sfat și un cuvânt bun, ceea ce este determinat de calitatea vieții populației;
- Peste 80% din populație afirmă că o conversație privată farmacist-pacient ar fi mai benefică pentru sănătatea lor, o consultație primită și atitudinea binevoitoare a farmacistului ar contribui la însănătoșirea lor și totodată sunt motivul pentru care preferă o anumită farmacie (100%);
- 98% din pacienți ar prefera ca datele personale dezvăluite farmacistului să fie confidențiale.

Chestionarea studenților a inclus 80 de studenți-farmacisti aleși aleator din diferiți ani de studii. Ca variabile explicative s-au luat: tangența la activitatea practică și anul de studii.

Studenții au răspuns la 12 întrebări ce țin de importanța personală a profesiei alese, de aspectul etic al farmacistului în Republica Moldova și întrebări ce țin de optimizarea activității etice a farmacistului.

În rezultatul chestionării studenților de la Facultatea de Farmacie au fost obținute următoarele rezultate:

- 89% din studenți au ales profesiunea dată pentru că le place și o vad ca o profesie nobilă în care trebuie să se țină cont de normele general-umane;
- 96% sunt de părerea că farmacistul trebuie să activeze în interesele pacientului, chiar dacă 83% susțin că farmacia azi are și un aspect financiar;
- 47% din cei chestionați consideră că etica este legată cu legislația, dar 66% sunt dispuși s-o studieze de rând cu legislația;
- 67% sunt dispuși să urmeze în viitoarea lor activitate Codul Deontologic al Farmacistului.

În rezultatul cercetărilor realizate putem conchide că:

- Rolul farmacistului în societatea de astăzi s-a dezvoltat considerabil, funcțiile sale au progresat semnificativ, acesta fiind recunoscut ca un adevărat specialist în domeniul medicamentului;
- Aplicarea în practica farmaceutică a normelor deontologice reprezintă un mod sigur de a satisface pacientul și de a-i obține încrederea;
- Astfel, s-a constatat necesitatea implementării unui Cod Deontologic al farmacistului în Republica Moldova, unul distinct care să reflecte și să analizeze totalitatea de probleme cu care se confruntă farmacistul în activitatea sa zilnică. În condițiile în care pacientul azi vine în farmacie pentru a fi ajutat și ascultat, nu este suficient doar cunoștințe desăvârșite în domeniu dar și o bază etico-morală pentru a fi în stare de a satisface așteptările pacientului.

Generalizând cele specificate mai sus se propune:

- Instituirea și fortificarea simțului dreptății în activitatea farmacistului prin instruirea studentului în luarea unei decizii etice, ceea ce i-ar fi de mare folos în activitatea sa;
- Implementarea unui Cod Deontologic al Farmacistului în Republica Moldova, prezența căruia să fie obligatorie în fiecare farmacie și care l-ar ajuta pe farmacist să facă față dilemelor cu care se confruntă în activitatea de zi cu zi, fiind un ghid de conduită profesională și

- contribuind la înglobarea farmaciștilor într-o comunitate morală unică și puternică;
- În scopul constituirii unei baze de cunoștințe etico-morale pantru studenți și farmaciști, se propune introducerea în programul universitar și în programul de instruire continuă postuniversitară studierea principiilor acestui cod;
- În scopul asigurării respectării și promovării la nivel maxim posibil a principiilor din Codul Deontologic al Farmacistului, se va propune farmaciilor comunitare să asigure condițiile necesare, în ceea ce privește încăperile farmaciei și personalul;
- Reintroducerea depunerii Jurământului Farmacistului pentru farmaciștii absolvenți.

Bibliografie

- 1) Duțescu B. Etica Profesiunii Medicale. București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1980, 250 p.
- 2) Fazacaș I. Mazilu A. Dumitrașcu D. Vlad V. Probleme ale Eticii și Deontologiei Medicale. Cluj-Napoca, 1978, 152 p.
- 3) Tintiuc D. Raevschi M. Spinei L. Etica și Deontologia Medicală (Materiale didactice). Chișinău: CEP Medicina, 2007, 223 p.

REPERE CONCEPTUALE PRIVIND ACTIVITATEA DE MARKETING A FARMACIEI DE ACCES PUBLIC

Mihail Brumărel, Tatiana Iuresco

Catedra Farmacie Socială „Vasile Procopișin”

Summary

The conceptual reference points concerning marketing activity of a public access pharmacy

Pharmaceutical company's marketing objective is the development and implementation of a competitive consumer satisfaction system, so the tendency of association between the supply of goods and services appears; it appears because producers use real property related diversification as a strategy to overcome the competition, to conquer or to keep them on the pharmaceutical market. Profession of pharmacy is one of service provision, though pharmacies are often associated only with drugs. In this connection, it highlights the opportunity to optimize access to pharmaceutical services and to develop principles for the implementation of socio-ethical oriented marketing in public access pharmacy to streamline pharmaceutical assistance.

Rezumat

Obiectivul de marketing al firmei farmaceutice este elaborarea și implementarea unui sistem competitiv de satisfacere a consumatorului, astfel apare tendința de asociere între oferta de bunuri și cea de servicii; aceasta apare pentru că producătorii bunurilor folosesc diversificarea serviciilor asociate bunurilor ca o strategie de a depăși concurența, pentru a cuceri sau a se menține pe piața farmaceutică. Profesia de farmacist este una de prestare a serviciilor, deși deseori farmaciile sunt asociate doar cu medicamentele. În această ordine de idei, se evidențiază oportunitatea de a optimiza accesul la serviciile farmaceutice și a elabora principii de aplicare a marketingului etico-social orientat în farmacia de acces public pentru eficientizarea asistenței farmaceutice.

Scopul lucrării este sinteza analitică a literaturii privind conceptul de aplicare în farmacia de acces public a marketingului farmaceutic cu o orientare etico-social.

Pornind de la definiția clasică a marketingului ca o modalitate de satisfacere a nevoilor consumatorului prin produse de calitate, la prețuri convenabile, printr-o distribuire eficientă și o promovare corespunzătoare, în contextul noii concepții de marketing etico-social orientat tot mai frecvent se abordează definiția dată de PETER DRUCKER: “Marketingul reprezintă întreaga afacere privită din punctul de vedere al rezultatului final, adică prin prisma clientului. Succesul